

Aleksandra Poznar

Chińska dyplomacja w Europie Środkowej: perspektywa wizyty Xi Jinpinga na Węgrzech

Na początku maja 2024 r. sekretarz generalny KP Chin Xi Jinping odbędzie serię wizyt w państwach Europy. Uda się do Paryża, Belgradu oraz Budapesztu. Xi Jinping wielokrotnie spotykał się już z premierem Węgier Viktorom Orbánem, ostatni raz w październiku 2023 r., podczas Trzeciego Forum Współpracy Międzynarodowej Pasa i Szlaku. Węgierski rząd konsekwentnie kontynuuje politykę współpracy z Chinami, promując w państwie nowe chińskie inwestycje w ramach doktryny tzw. otwarcia na Wschód (*keleti nyitás*). Poza wymiarem gospodarczym współpraca rozwija się również na innych płaszczyznach. Kontrowersyjne w ostatnim czasie stały się umowy bilateralne, które zakładają m.in. stacjonowanie oddziałów chińskiej policji na Węgrzech czy rekordowe węgierskie dofinansowania dla zlokalizowanych na Węgrzech chińskich fabryk, produkujących baterie do samochodów elektrycznych.

„Po raz pierwszy od dawna nie jesteśmy ogniwem w rewolucji technologicznej, a jej liderami”, powiedział V. Orbán w swoim przemówieniu w 2024 r., odnosząc się do zmian gospodarczych zachodzących na Węgrzech. Zwiększenie inwestycji azjatyckich firm w sektor technologii akumulatorowej na Węgrzech jest jednym z priorytetów węgierskiego rządu. Premier V. Orbán od lat podkreśla rosnącą rolę krajów azjatyckich na Węgrzech, czego przykładem jest prowadzona polityka „otwarcia na Wschód” w wymiarze dyplomatycznym, kulturowym i ekonomicznym. Chińskie inwestycje w węgierski sektor technologii produkujący baterie do samochodów elektrycznych określane są przez rząd V. Orbána jako duży krok w kierunku transformacji ekologicznej przemysłu motoryzacyjnego. Premier określił przyciąganie chińskich fabryk jako „ogromny sukces technologiczny i polityczny” swojego rządu.

Węgry coraz atrakcyjniejsze dla sektora elektromobilności. Największymi chińskimi inwestorami związanymi z produkcją baterii na Węgrzech są firmy: Contemporary Amperex Technology Limited pod Debreczynem, Sunwoda w Nyíregyháza oraz BYD Company w Szeged. Wartość każdej z nich przekracza kilkaset miliardów forintów (w sumie ich łączna wartość to ok. 40 mld złotych). Warto zaznaczyć, że BYD Company docelowo ma być jedną z największych inwestycji, a chiński gigant technologiczny dopiero rozpoczął przygotowania do budowy fabryki. Kontrakt został podpisany w styczniu 2024 r. pomiędzy CEO BYD Wang Chugnfu a burmistrzem Szegedu oraz ministrem spraw zagranicznych i handlu Péterem Szijjártó, który ogłosił go „najważniejszym projektem w historii Węgier”¹.

Rząd na Węgrzech w ramach podpisywanych umów oferuje chińskim inwestorom bardzo korzystne warunki i chętnie dofinansowuje węgierską gałąź przemysłu związaną z elektromobilnością. Dodatkowo strona węgierska pośredniczy w procesie zakupu/dzierżawy gruntów pod fabryki oraz bezpośrednio dotuje z budżetu te inwestycje (tzw. *állami támogatás értéke*). Subsydia sięgają od kilku do kilkudziesięciu procent ich wartości². Od 2017 r. na Węgrzech zainwestowało 10 dużych chińskich firm. Obecnie swoje zakłady w tym państwie ma 39 przedsiębiorstw zagranicznych, specjalizujących się w rozwoju i produkcji technologii akumulatorowych. W ostatnich latach ChRL zintensyfikowała działalność na Węgrzech, tym samym konkurując z działającymi już

¹ Przemówienie ministra spraw zagranicznych i handlu Węgier Pétera Szijjártó z okazji uroczystości podpisania umowy, <https://www.facebook.com/watch/?v=772013591073272> [18.04.2024].

² Akkumulátoripari beruházások Magyarországon, <https://telex.hu/komplex/2024/04/16/akkumulator-akkumulatoryartas-magyarorszag-erteklanc-kritikak-iparositas> [18.04.2024].

w tym państwie gigantami z Korei Południowej i Japonii (Samsung, SK, W-Scope, LG Chem, EcoProGlobal). Zapotrzebowanie rynku światowego na rozwój nowoczesnych technologii związanych z produkcją baterii i akumulatorów jest duże. Analitycy szacują, że przemysł ten odpowiada za 3-5% PKB Węgier.

Wyzwania dla nowej gałęzi przemysłu na Węgrzech. Chińskie projekty inwestycyjne spotykają się jednak z krytyką zarówno węgierskiej opinii publicznej, jak i analityków ds. bezpieczeństwa i ekonomii. Fabryki baterii do samochodów elektrycznych – ze względu na swoją specyfikę produkcji ogniwi – pochłaniają ogromne ilości energii elektrycznej, co stanowi problem dla krajowej produkcji. Dodatkową trudnością jest brak wykwalifikowanej siły roboczej w kraju oraz obchodzenie norm środowiskowych przez chińskich inwestorów. W kwestiach bezpieczeństwa publicznego podnoszone są również głosy w sprawie chińskiej inwigilacji i kontroli obywateli Chin na Węgrzech przez aparat państwowy ChRL. Mimo to rząd V. Orbána mocno promuje „reindustrializację” i szacuje, że do 2025 r. Węgry będą drugim po Niemczech największym producentem akumulatorów w Europie, co pozytywnie wpłynie na gospodarkę kraju. Rząd podkreśla rolę zmian, jakie zachodzą w przemyśle motoryzacyjnym, sugerując, że szybki rozwój chińskich fabryk akumulatorowych ma zapewnić korzystne warunki do wzrostu węgierskim podmiotom produkującym najważniejsze elementy akumulatorów, takie jak folie przewodowe, ogniwa, elektrody. Bezpośrednim celem jest również modernizacja krajowego przemysłu motoryzacyjnego i związanych z nim sektorów. Obecnie trwa budowa fabryki BMW w Debreczynie, która będzie specjalizować się w produkcji samochodów elektrycznych.

Wspólna inicjatywa bezpieczeństwa Węgier i Chin. W marcu 2024 r. minister spraw wewnętrznych Węgier Sándor Pintér uzgodnił z ministrem bezpieczeństwa publicznego ChRL Wang Xiaohongiem porozumienie o współpracy, na mocy którego chińscy i węgierscy policjanci będą przeprowadzać wspólne patrole na Węgrzech. Premier V. Orbán podpisał porozumienie, argumentując decyzję rządu kwestiami bezpieczeństwa publicznego i walką z terroryzmem. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Węgier wystosowało również oficjalną notę dotyczącą stacjonowania chińskiej policji w kraju, wskazując, że inicjatywa odpowiada na potrzebę „rozwoju skutecznej komunikacji między obywatelami i władzami obu krajów, która usprawni wewnętrzne działania na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego”. Sprawa wywołała na Węgrzech niepokój społeczny, zarówno wśród obywateli, jak i przebywającej w tym kraju mniejszości chińskiej. W obliczu rosnących napięć węgierska Komenda Główna Policji wraz z MSW wystosowały oświadczenie, w którym zapewniały, że kompetencje chińskich jednostek będą ograniczone: „czynności służbowe będą oni [chińscy policjanci – przyp. autorki] wykonywać wyłącznie w mundurach, bez broni i środków przymusu. Nie będą prowadzić czynności dochodzeniowych, nie będą podejmować niezależnych działań”³.

Rząd argumentuje, że rosnąca rola chińskich inwestycji w kraju zwiększa zapotrzebowanie na współpracę organów obu państw w wymiarze bezpieczeństwa. V. Orbán stwierdził, że inicjatywa wspólnych patroli węgierskiej i chińskiej policji ma zapewnić bezpieczeństwo turystom z Chin, których liczba w Budapeszcie systematycznie rośnie. Minister gospodarki Márton Nagy wielokrotnie podkreślał znaczenie stymulowania zagranicznych inwestycji bezpośrednich na Węgrzech, wskazując, że Chiny są długoterminowym partnerem inwestycyjnym, a pogłębianie dalszej współpracy jest korzystne zarówno dla państwa, jak i całego regionu.

Węgry pozostały jedynym państwem w UE, który uczestniczy w Inicjatywie Pasa i Szlaku, czego przykładem jest budowa połączenia kolejowego Budapeszt-Belgrad. Linia kolejowa łącząca Ateny z Budapesztem, której częścią jest odcinek węgiersko-serbski, to sztandarowy projekt Inicjatywy Pasa i Szlaku w tej części Europy, w 85% finansowany ze środków Chińskiego Exim Banku. W swoich przemówieniach V. Orbán zapewnia, że Inicjatywa Pasa i Szlaku zmieni światową gospodarkę i wpłynie na zwiększenie dobrobytu w kraju, a bilateralne relacje z ChRL są na „bezprecedensowym poziomie”. ChRL zmniejszyła również ograniczenia wizowe dla obywateli Węgier, a Węgry zaferowały tzw. *golden visa*, tj. długoterminowe wizy obejmujące strefę Schengen dla obywateli Chin, których inwestycje na Węgrzech wspierają rozwój gospodarczy kraju.

³ Węgierska Komenda Główna Policji i sekretarz stanu MSW Węgier Bence Rétávi w oświadczeniu dla Telex: <https://telex.hu/belfold/2024/04/11/kinai-rendorok-elvi-megallapodas-jarorozes> [18.04.2024].

Wnioski

- Wizyta Xi Jinpinga w Budapeszcie będzie wydarzeniem o znaczeniu symbolicznym. Węgry swoją prochińską postawą i otwartością na nowe inwestycje ChRL konsekwentnie realizują politykę otwarcia na Wschód oraz pogłębiają zależność od chińskich gigantów technologicznych. W długiej perspektywie ryzyko amerykańsko-chińskiej wojny handlowej odbije się zarówno na węgierskim, jak i europejskim przemyśle motoryzacyjnym.
- Zacieśnianie relacji w wymiarze bezpieczeństwa i stacjonowanie chińskiej policji na Węgrzech wpłynie na wymiar bezpieczeństwa w całej UE. Promowana europejska polityka de-riskingu wobec Chin nie jest przez Węgry implementowana, w związku z czym wielu europejskich aktorów oskarża Węgry o „wprowadzanie Chin do Europy”, co zagraża jednolitemu rynkowi.
- W wymiarze politycznym rząd V. Orbána jest ważnym partnerem dla ChRL w UE. Dzięki intensyfikacji chińskich inwestycji na Węgrzech i przyjaznym stosunkom dyplomatycznym obu państw, ChRL poszerza strefę wpływów w UE i zyskuje partnera, który w reakcji na nieprzychylnie Chinom dyrektywy unijne będzie w stanie lobbować za ich odrzuceniem.